

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

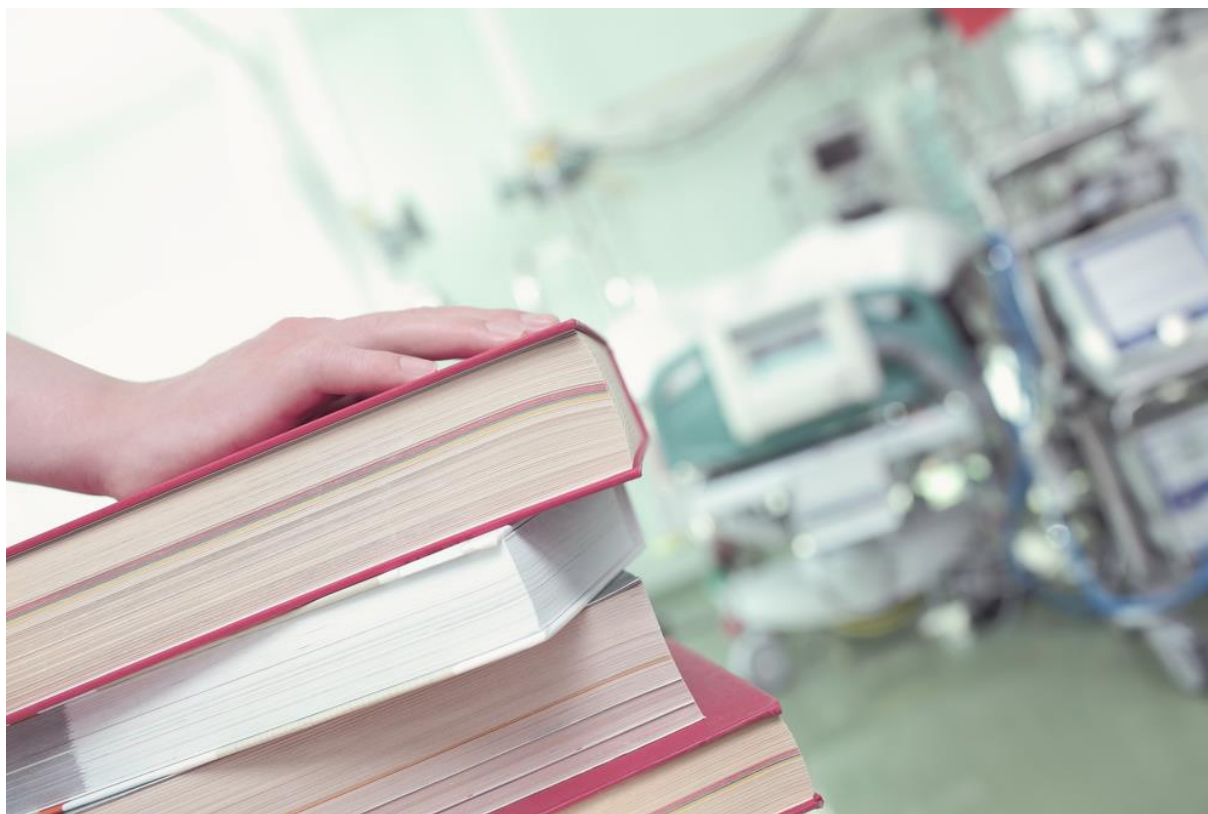
ePooki 66/2018

Sairaanhoitajan osaamisen arvioinnin kehittäminen

Koivisto Kaisa

7.12.2018 ::

Sairaanhoitajien osaaminen ja työmenetelmät uudistuvat. Muutosten myötä on tärkeää kehittää sairaanhoitajien koulutuksen aikaisia ohjaus- ja arviointimenetelmiä yhteistyössä opiskelijoiden, opettajien ja työelämän kanssa.

KUVA: sfam_photo / Shutterstock.com

Taustaa

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) koulutusstrategiaan liittyvät kärkihankkeet kohdistuvat osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen tavoitteina modernisoida oppimisympäristöjä, hyödyntää uutta pedagogiikkaa oppimisessa ja lisätä koulutuksen sekä työelämän välistä vuorovaikutusta. Tällöin kehitetään yhteistyönä

koulutuksen sisältöjä, opetus-, ohjaus- ja arviointimenetelmiä sekä oppimisen ja osaamisen opiskelijälähtöisiä oppimispolkuja. ^[1] Tulevaisuuden koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi sisältää työelämässä edellytettävät osaamis- ja ammattitaitovaatimukset, uudet osaamistarpeet tai työelämän muuttuvat osaamiskombinaatiot. Ennakointitietoa käytetään opetussuunnitelmien laadinnassa sekä opetuksen sisältöjen ja tutkintorakenteiden kehittämisessä. ^[2] ^[3]

Sosiaali- ja terveysalalla on kansallisesti käynnissä merkittäviä muutoksia digitalisaation ja tulevan sote-uudistuksen myötä. Sairaanhoidajakoulutuksessa ennakoitaan ja vastataan muuttuviin osaamistarpeisiin yhteistyössä hoitotyön käytännön toimijoiden kanssa. Sairaanhoidajakoulutuksessa varaudutaan muun muassa uudenlaisiin osaamistarpeisiin ja tehtäväkuviin, osaajien riittävyyteen, tiedon uusiutumiseen, tietoturvaan, asiakaslähtöisiin palveluihin, teknologian ja robotiikan lisääntymiseen sekä ohjaus- ja opetusmenetelmien kehittämiseen. ^[4]

Sairaanhoidajan perusosaaminen

Tutkimusten mukaan hoitotyön osaamisen tasolla on merkitystä hoidon laatuun, turvallisuuteen ja kustannuksiin. Sairaanhoidajien korkeampi koulutustaso on yhteydessä muun muassa vähäisempiin painehaavojen ja syvien veritulppien esiintyvyyteen sekä lyhyempään hoidon kestoon akuuttihoitossa. ^[5] Sairaanhoidajakoulutus on asiantuntijoiden kouluttamista työelämän osaamistarpeisiin. Asiantuntijuustiedon on kuvattu sisältävän teoreettiskäsitteellistä, käytännölliskokemuksellista, itsesääätely- ja sosiokulttuurista tietoa. Edellä kuvattujen asiantuntijuustiedon elementtien olisi hyvä kytkeytyä toisiinsa niin, että käytännön kokemusta reflektoidaan käsitteellisen tiedon avulla. ^[5] ^[6]

Sairaanhoidajakoulutuksen tuottamaa osaamista on kuvattu ja kehitetty yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kesken muun muassa Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hankkeessa ^[7]. Siinä tuotettiin tietoa sairaanhoidajakoulutuksen opetussuunnitelmien kehittämiseksi. Yleissairaanhoitosta vastaavan sairaanhoidajan (180 op) ammatillinen osaaminen muodostuu yhdeksästä osaamiskokonaisuudesta:

1. asiakaslähtöisyys
2. hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus
3. johtaminen ja yrittäjyys
4. sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö
5. kliininen hoitotyö
6. näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko
7. ohjaus- ja opetusosaaminen
8. terveyden ja toimintakyvyn edistäminen
9. sosiaali- ja terveyspalvelujen laatu ja turvallisuus. ^[7]

Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hankkeen perusteella todettiin olevan tarvetta valtakunnallisesti yhteisen sairaanhoidajan perusosaamisen arvioinnin kehittämiseksi. Ammattikorkeakouluille tehdyn kyselyn tuloksista ilmeni, ettei niillä ollut käytössä sairaanhoidajan ammatillisen perusosaamisen systemaattista arviointimenetelmää. Arvioinnit ovat yksittäisiä menetelmiä ja käytetyt menetelmät vaihtelevat eri ammattikorkeakouluissa. Lisäksi opiskelijoiden osaamisen vertailu eri ammattikorkeakoulujen kesken on vaikeaa. ^[8]

Yleissairaanhoitaja perusosaamien (180 op) arviointihankkeen tavoitteet

Ammattilaisten riittävyys, uudet osaamistarpeet ja digitalisaatio vaativat koulutuksen ja käytännön hoitotyön yhteistyön lisäämistä koulutuksen ja tutkimus- sekä kehittämistoiminnan tasoilla ^[4]. Sairaanhoidajakoulutuksen opetussuunnitelmauudistusten tavoitteena on ollut huomioida sote-uudistus ja muuttuvat osaamistarpeet, kuten asiakaslähtöisyys, digitalisaatio, moniammatillisuus ja ohjausosaaminen. YleSHarviointi-hanke tuottaa ammattikorkeakoulujen yhteistyönä sairaanhoidajakoulutuksen ja sairaanhoidajien kliinisen osaamisen kehittymisen arvioinnin menetelmiä ja mittareita, jotka parantavat koulutuksen laatua ja yhtenäistävät arviointikäytäntöjä. Arvioinnin avulla tavoitellaan tasalaatuisempaa sairaanhoidajakoulutuksen osaamisen kehittymistä ja arviointia riippumatta yksittäisestä ammattikorkeakoulusta. Lisäksi yhtenäisillä arviointimittareilla saavutetaan tietoa, jonka avulla voidaan verrata eri ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden osaamista. Tietoa voidaan hyödyntää opetuksen kehittämiseen ja laadukkaan opetuksen varmistamiseen. ^[8]

Hanke vahvistaa suomalaista sairaanhoidajakoulutuksen laatua ja yhdenmukaisuutta. YleSHarviointi-hankkeessa on mukana Suomen 21 ammattikorkeakoulua, joissa on sairaanhoidajan tutkintoon johtavaa koulutusta. Hanketta koordinoi ja hallinnoi Savonia ammattikorkeakoulu. Lisäksi hankkeessa ovat mukana yhteistyökumppaneina Suomen sairaanhoidajaliitto ry ja Tehy ry. ^[8]

yleSHarviointi-hankkeen tavoitteet

1. Määrittää kansallisesti sairaanhoitajan 180 op perusosaaminen, joka vastaa kansallisen sote-uudistuksen tarpeisiin ja ottaa huomioon kansainvälisesti sairaanhoitajalta edellytettävän osaamisen.
2. Edistää ja todentaa sairaanhoitajaopiskelijan kliinisen osaamisen kehittymisen koulutuksen aikana eri oppimisympäristöissä jatkuvan ohjauksen ja arvioinnin keinoin ja siten edistää opintojen sujuvuutta, tukee osaamisen kehittymistä ja nopeuttaa opintojen edistymistä.
3. Varmistaa kansallisesti sairaanhoitajan perusosaamisen 180 op koulutuksen laatu. Laadun todennettavuus ja läpinäkyvyys varmistetaan valtakunnallisella osaamisen arvioinnilla, jota voidaan käyttää myös ulkomailla tutkinnon suorittaneiden osaamisen arviointiin sekä pitkään työelämästä poissa olleiden ammattilaisten osaamisen varmentamiseen ja päivittämisen räätälöintiin. ^[8]

Hankkeesta on hyötyä terveysalan koulutuksen järjestäjille, koulutukseen osallistuville, työelämän edustajille, jatko-opintoihin hakeutuville ja ulkomailta terveysalan tutkintoa suorittamaan tuleville. Hanke jakaantuu kahdeksaan työpakettiin, joissa jokaisessa on nimettyä vastuammattikorkeakoulu. Työpakettien sisällä on kuvattu ammattikorkeakouluittain tehtävät, toimijat ja työpanos. ^[8]

Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) vastaa työpaketista 7 eli yleissairaanhoitajan (180 op) osaamisen arviointimenetelmien pilotoinnista. Pilotointi toteutetaan 1.3.2019–31.8.2020 kahdessa vaiheessa esitestauksena ja pilotointina. Esitestaus toteutetaan viidessä ammattikorkeakoulussa 180 op suorittaneilla sairaanhoitajaopiskelijoilla (N=50 opiskelijaa eli 10 opiskelijaa/amk). Esitestauksessa kootaan kokemuksia sähköisen alustan käytettävyydestä ryhmähaastatteluina viiden ammattikorkeakoulun opiskelijoilta, opettajilta ja alueen työelämän edustajilta. Ryhmähaastattelut analysoidaan sisällönanalyysimenetelmällä. Analyysin tuloksina tehdään sähköiseen osaamisen arviointialustaan tarvittavat muutokset. ^[8]

Testatun ja korjatun sähköisen osaamisen arviointialustan pilotointi toteutetaan sitten kahdeksassa ammattikorkeakoulussa. Pilotointiin osallistuvat 180 op suorittaneet opiskelijat (sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja-, kätilö- ja ensihoitajaopiskelijat), jotka arvioivat osaamistaan. Lisäksi alkuvaiheen opiskelijat tekevät osaamisen arvioinnin. Opiskelijoita tutkimukseen osallistuu yhteensä 480 opiskelijaa (60 opiskelijaa, jotka ovat suorittaneet 180 op/tutkinto-ohjelma ja 60 aloittanutta opiskelijaa neljästä ammattikorkeakoulusta). Osaamisen arviointimittarin avulla kootut aineistot analysoidaan ja tulokset kuvataan. Tulosten perusteella tehdään yhteenveto muun muassa siitä, miten hyvin kehitetty sähköinen arviointimittari arvioi sairaanhoitajan perusosaamista ja miten kyseinen mittari erottelee esimerkiksi alkuvaiheen ja 180 opintopisteiden suorittaneiden opiskelijoiden osaamista. ^[8]

Yhteenveto

Sairaanhoitajakoulutus on asiantuntijoiden kouluttamista hoitotyön vaativiin tehtäviin. Sairaanhoitaja työskentelee asiakkaiden tai potilaiden kanssa terveyteen ja terveyden muutoksiin liittyvissä asioissa. Ihmisten merkityksellisten terveyden tai sairauden kokemusten huomiointi eettisesti ja turvallisuutta lisäen on sairaanhoitaja keskeistä osaamista. Hoitotyötä tekevän sairaanhoitajan osaamista kliinisen ja monitieteisen tiedon osaamisen lisäksi ovat muun muassa eettinen ja vuorovaikutusosaaminen, ohjaus- ja opetusosaaminen, moniammatillisen tiimin jäsenenä toimiminen, oman toiminnan reflektointi- ja kehittäminen sekä asiakkaan tai potilaan kokonaishoidon koordinoitiosaaminen. ^[3]

Sote-alan palveluissa automatiikka ja robotiikka tulevat korvaamaan osan sairaanhoitajan työstä. Lisäksi ihmiset ottavat itse enemmän vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja hoidostaan, ja myös persoonakohtainen hoito kehittyy. Ammattihenkilöiden työtavat ja keinot asiakkaiden ja potilaiden hoidon toteuttamiseksi muuttuvat enemmän teknologiaa hyödyntäviksi ja ihmisten toiveita sekä valintoja kuunteleviksi. ^[2] ^[9] Digitalisaatio uudistaa, tehostaa ja monipuolistaa sote-palveluja sekä parantaa tarvittavan tiedon saatavuutta. Turva- ja hyvinvointiteknologia mahdollistavat itsenäistä suoriutumista ja kotona asumista. ^[10] Digitalisaation kehittämisen myötä kehitetään myös sote-palveluissa kertyvän tiedon turvallista hyödyntämistä tutkimuksissa ja toiminnan kehittämisessä. Tällöin uusia vaatimuksia joudutaan tekemään tiedon kirjaamiselle, keräämiselle, raportoinnille ja hyödyntämiselle. ^[2]

Käynnissä olevan valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tavoitteena on yhdistää sosiaali- ja terveyspalvelut kaikilla tasoilla asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi. Palvelut halutaan järjestää niin, että ne ovat oikea-aikaisia, vaikuttavia sekä tehokkaita ja samalla turvaavat lähipalvelujen saatavuuden. ^[10] Ammattikorkeakoulujen tehtävä on lain mukaan vastata työelämän muuttuviin tarpeisiin ja osallistua aktiivisesti alueelliseen kehittämiseen ^[11].

Yleissairaanhoidajan (180 op) ammatillisen perusosaamisen arvioinnin kehittäminen -hankkeen tuloksista hyöttyvät sairaanhoitajakoulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut, opettajat, opiskelijat, työelämä ja toiset sote-alan tutkinto-ohjelmat. Arviointimenetelmät auttavat opiskelijaa ja opettajaa arvioinnin tekemisessä. Opettajat saavat käyttöön sähköisen ohjauksen ja arviointimenetelmät työkalun, jonka avulla voidaan opiskelijan osaamista arvioida laadukkaasti. Opiskelijat saavat taitoa arvioida itseään ja osaamistaan sairaanhoitaja koulutuksen aikana. Lisäksi opiskelijat saavat palautetta oman osaamisen kehittämiseksi. Arviointimenetelmät tukevat opiskelijoiden joustavaa ja tavoitteellista opiskelua. [8]

Työelämä saa ajantasaista tietoa siitä, mitä työhön tuleva loppuvaiheen opiskelija tai juuri valmistunut sairaanhoitaja osaa riippumatta siitä, mistä ammattikorkeakoulusta hän on valmistunut. Lisäksi työelämä voi käyttää arviointimenetelmiä jo työssä olevien sairaanhoitajien osaamisen arviointiin. Kehitettyjä arviointimenetelmiä voidaan käyttää myös kansainvälisessä yhteistyössä. Valtakunnalliset osaamisvaatimukset juurrutetaan sairaanhoitajatutkinnon opetussuunnitelmiin ja täydennyskoulutusohjelmiin. Hankkeen tuloksia ja toimintamalleja raportoidaan loppuraportissa, tieteellisissä ja ammatillisissa julkaisussa sekä opinnäytetöissä. [8]

Lähteet

1. [△]Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Erityisavustus korkeakouluille korkeakoulutuksen kehittämiseen 2018–2020. Helsinki. Hakupäivä 6.11.2018.
https://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher...
2. ^{^ abc}Heikkilä, T. 2016. Työelämän ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Teoksessa T. Kukkonen, P. Sihvo, J. Helminen, M. Immonen, E-L. Moisio, M. Poutanen & J. Tiikkaja. 2016. Kokemuksia tulevaisuuden osaamistarpeiden luotaamisesta. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalojen erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C, Raportteja 39. Karelia-ammattikorkeakoulu, Joensuu. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://www.theseus.fi/handle/10024/118342>
3. ^{^ abc}Rautiainen, E., Vallimies-Patomäki, M., Aitamurto, J., Merasto, M., Moisio, E-L. & Tepponen, M. 2016. Kliinisen hoitotyön erikoisosaaminen. Kehittämisehdotukset tukemaan työelämän muutosta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 61. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3843-4>
4. ^{^ ab}Koivisto, K., Serlo, K. & Meriläinen, M. 2017. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen merkitys hoitotyön koulutuksen ja käytännön toiminnalle. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101350096>
5. [△]Kallunki, J. & Seppälä, H. 2016. Korkeakoulujen erikoistumiskoulutukset. Käsikirja koulutusten kehittäjille. Unifi ja Arene ry. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2015/06...>
6. [△]Koivisto, K. & Serlo, K. 2017. Erikoistumiskoulutuksella asiantuntijaksi. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101350097>
7. ^{^ ab}Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, E-L. 2015 Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Porvoo: Bookwell Oy. Hakupäivä 6.11.2018.
<https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09...>
8. ^{^ abcdefghi}Seppänen, S., Kinnunen, P., & Silen-Lipponen, M. 2018 Hankesuunnitelma – Yleissairaanhoidajan (180) ammatillisen perusosaamisen arvioinnin kehittäminen 1.3.2018–31.12.2020. Erityisavustus, Opetus- ja kulttuuriministeriö. Savonia-ammattikorkeakoulu.
9. [△]Kukkonen, T., Sihvo, P., Helminen, J., Immonen, M., Moisio, E-L., Poutanen, M. & Tiikkaja, J. 2016. Kokemuksia tulevaisuuden osaamistarpeiden luotaamisesta. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalojen erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C, Raportteja 39. Karelia-ammattikorkeakoulu, Joensuu. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://www.theseus.fi/handle/10024/118342>
10. ^{^ ab}Maakunta- ja sote-uudistus. 2016. Sote-uudistuksen tavoitteet. Sosiaali- ja terveysministeriö & Valtiovarainministeriö. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://alueuudistus.fi/soteuudistus/tavoitteet>
11. [△]Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932. Hakupäivä 6.11.2018.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Metatiedot

Nimeke: Sairaanhoidajan osaamisen arvioinnin kehittäminen

Tekijä: Koivisto Kaisa

Aihe, asiasanat: arviointi, hoitotyö, koulutus, mittarit, osaaminen, sairaanhoitajat, työmenetelmät

Tiivistelmä: Sairaanhoidajakoulutus ja sairaanhoitajien osaamisvaatimukset muuttuvat ja kehittyvät yhteiskunnan tilanteiden mukaan. Digitalisaatio lisää myös uusia mahdollisuuksia toteuttaa ohjausta ja suorittaa opiskelijoiden osaamisen arviointia. YleSHarviointi-hankkeen tavoitteena on kehittää valtakunnallinen sähköinen sairaanhoitajien osaamisen arviointimittari.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2018-12-07

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018120449774>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Koivisto, K. 2018. Sairaanhoidajan osaamisen arvioinnin kehittäminen. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 66. Hakupäivä xx.xx.20xx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018120449774>.